

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: gabriela.samanova@soc.cas.cz

Morálka politiků a vliv na politické rozhodování – březen 2012

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v12-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. – 12. 3. 2012</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1053</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PD.6, PD.7, PD.8</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. dubna 2012</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Gabriela Šamanová</i>

V březnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zjišťovalo názory veřejnosti na to, do jaké míry různé instituce a skupiny obyvatel ovlivňují rozhodování politiků¹. Dále bylo zkoumáno, jak přísně by podle občanů měla být posuzována morálka politiků² a podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jejich jednání³.

¹ Znění otázky: „Jak moc podle Vašeho názoru ovlivňují rozhodování politiků a) média, b) občané, c) voliči vlastní strany, d) úplatky a korupce, e) průzkumy veřejného mínění, f) stávky a demonstrace, g) zájmové skupiny a lobby, i) vědci a odborníci.“ Škála: 1 = v nejvyšší míře; 7 = vůbec ne.

² Znění otázky: „Přečtu Vám rozhovor tří lidí o tom, jaká by měla být morálka našich politiků. Který z těchto názorů je Vám nejbližší? První říká: Morálka politiků má být posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší. Druhý říká: Pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Třetí říká: Politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit.“

³ Znění otázky: „Domníváte se, že politici by měli být hodnoceni: a) pouze podle toho, jak jednají ve své profesi, b) nebo i podle jejich soukromého života?“

Největší vliv na rozhodování politiků je občanů připisován „úplatkům a korupci“, u kterých dvě pětiny respondentů označily možnost, že rozhodování politiků ovlivňují v nejvyšší míře, a na druhém místě „zájmovým skupinám a lobby“, u kterých zmiňovanou možnost zvolila téměř čtvrtina dotázaných. Zatímco podíl lidí, jež se domnívají, že zájmové skupiny ovlivňují rozhodování politiků v nejvyšší míře, se od předchozího průzkumu z března 2011 významně nezměnil, podíl lidí, kteří stejně smýšlejí o korupci, narostl o devět procentních bodů. Dále (avšak s poměrně velkým odstupem za korupcí a zájmovými skupinami) mají podle mínění oslovených občanů vliv na rozhodování politiků „médiá“ a „voliči vlastní strany“. Krajní možnost odpovědi – ovlivňování v nejvyšší míře – zvolilo v těchto případech pouze 7 resp. 5 % dotázaných. Také druhou možnost odpovědi na škále označovalo u médií či voličů vlastní strany významně méně lidí než v případě korupce a zájmových skupin. V další řadě se podle názoru dotázaných politici rozhodují pod vlivem „stávek a demonstrací“ a „odborů“. Těmto položkám je však přisuzováno relativně malé působení stejně jako „průzkumům veřejného mínění“, „vědcům a odborníkům“ a zejména „občanům“ obecně. U poslední jmenované položky zhruba čtvrtina (27 %) dotázaných uvedla známku 7, tedy vůbec žádný vliv, což oproti předchozímu průzkumu z března 2011 znamená nárůst o osm procentních bodů. Podrobné výsledky přináší tabulka 1.

Tab. 1: Mínění o vlivu institucí a skupin obyvatel na rozhodování politiků (v %)

	1= v nejvyšší míře	2	3	4	5	6	7= vůbec ne
Úplatky a korupce	41	28	16	6	4	2	2
Zájmové skupiny a lobby	23	24	16	12	8	6	5
Média	7	15	24	19	13	9	9
Voliči vlastní strany	5	10	21	23	17	12	9
Stávky a demonstrace	3	8	19	25	20	13	9
Odbory	1	5	19	28	20	12	9
Průzkumy veřejného mínění	3	8	17	22	16	14	13
Vědci a odborníci	1	6	15	24	20	15	11
Občané	2	4	10	17	19	21	27

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádce tvoří odpovědi „nevím“.

Tabulka 2 nabízí časové srovnání pomocí průměrných hodnocení vlivu jednotlivých položek na rozhodování politiků. Čím nižší číslo, tím větší vliv na rozhodování politiků je veřejností přisuzován dané položce. Jak již bylo řečeno výše, na v tomto případě nechvalném prvním místě skončila podle průměrné hodnoty korupce, která dosáhla v aktuálním průzkumu historicky nejnižšího hodnocení, tedy jinými slovy je považována za nejvlivnější v celém průběhu sledování této otázky od roku 2002. Na druhé straně, u všech ostatních dříve sledovaných položek došlo k „poklesu vlivu“ na rozhodování politiků, a to nejvýrazněji v případě občanů, kteří sami sobě v průzkumu připsali nejnižší vliv od roku 2002.

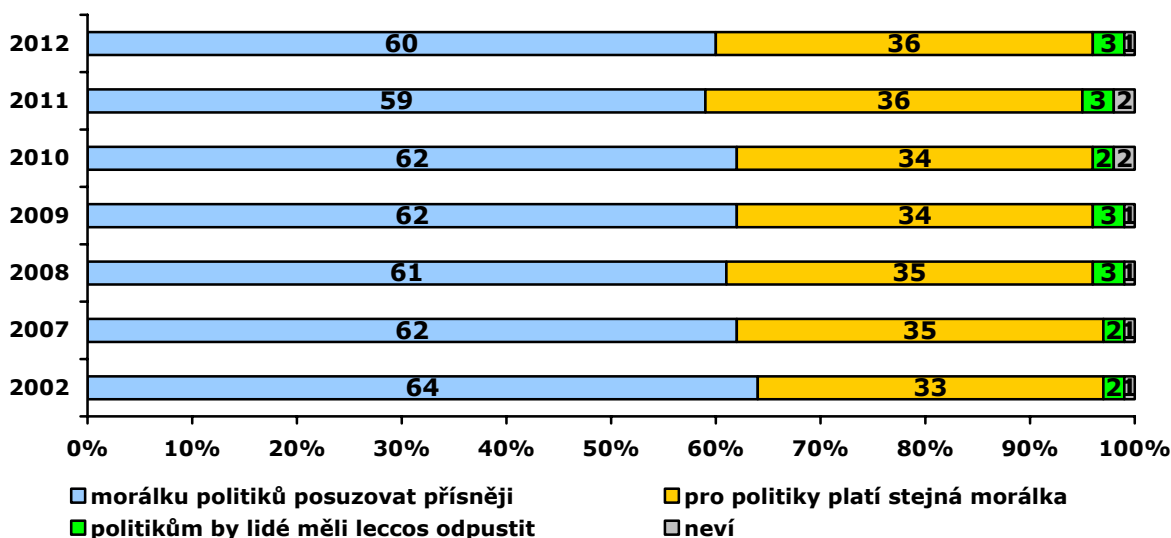
Tab. 2: Mínění o vlivu institucí a skupin obyvatel na rozhodování politiků – časové srovnání (průměrné hodnocení)

	1/02	6/03	6/05	3/07	3/08	3/09	3/10	3/11	3/12
Úplatky a korupce	2,78	2,67	2,56	2,50	2,39	2,35	2,32	2,29	2,14
Zájmové skupiny a lobby	2,82	3,29	3,24	3,02	2,84	2,97	2,99	2,77	2,97
Média	3,59	3,57	3,59	3,57	3,97	3,82	3,76	3,56	3,80
Voliči vlastní strany	-	3,51	3,87	3,82	3,90	3,96	3,96	3,84	4,12
Stávky a demonstrace	3,80	4,02	4,30	4,54	4,17	4,15	3,91	3,77	4,30
Odbory	-	-	-	-	-	-	-	-	4,41
Průzkumy veřejného mínění	4,35	4,26	4,33	4,35	4,34	4,31	4,22	4,18	4,46
Vědci a odborníci	-	-	-	-	4,33	4,25	4,54	4,24	4,57
Občané	4,90	4,71	4,91	4,90	5,04	4,93	4,94	4,77	5,22

Pozn.: Čím nižší číslo, tím větší vliv na rozhodování politiků je veřejností přisuzován dané položce. Do analýzy nebyly zahrnuty odpovědi „nevím“.

Další otázky se týkaly posuzování jednání volených zástupců. Podle přesvědčivé většiny dotázaných má být morálka politiků posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší. S tímto výrokem souhlasilo 59 % respondentů. Zhruba třetina účastníků výzkumu se domnívala, že pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní. Pouze 3 % oslovených občanů podpořila souhlasem výrok, že politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit. Názorný přehled výsledků přináší graf 1.

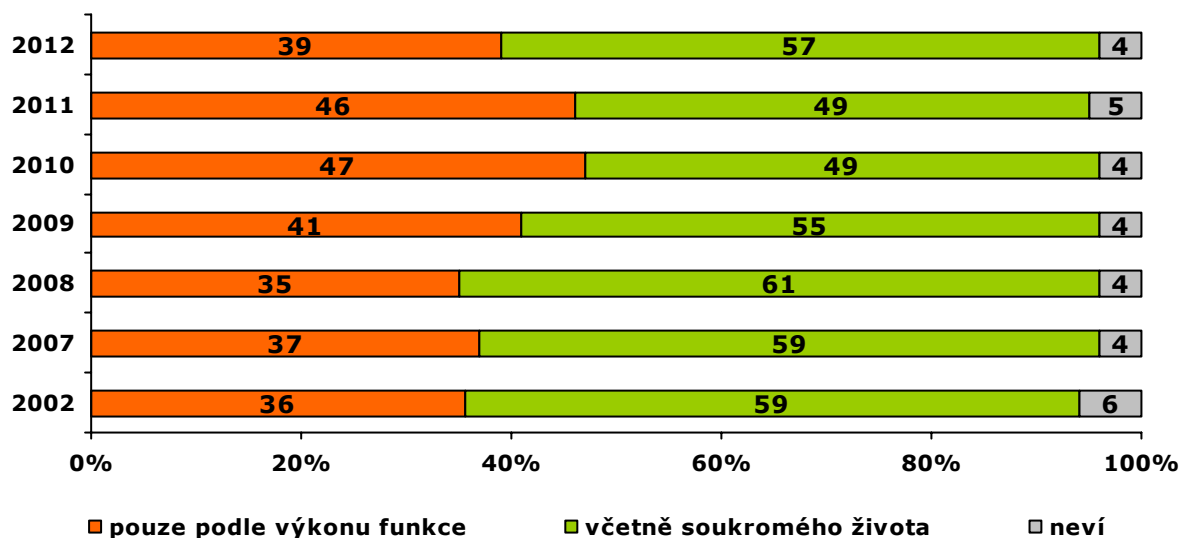
Graf 1: Jak by měla být posuzována morálka politiků?

V průzkumu nebyly zaznamenány statisticky významné rozdíly v názorech na posuzování morálky politiků podle pohlaví, věku ani vzdělání.

Četnosti odpovědí na otázku, zda by mělo být jednání politiků hodnoceno pouze podle výkonu veřejné funkce nebo zda by mělo zahrnovat i soukromý život přináší graf 2.

Graf 2: Podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jednání politiků?

V předchozích dvou letech dělilo toto téma veřejnost na dvě zhruba stejně velké skupiny. V posledním průzkumu se však část veřejnosti vrátila k přísnějšímu posuzování jednání politiků a podíl těch, jež se domnívají, že jednání politiků má být vedle výkonu funkce hodnoceno také podle soukromého života poměrně významně převážil nad těmi, kteří by se při posuzování politiků omezili pouze na výkon politické funkce.

Názory na to, zda by měl být politik hodnocen pouze podle výkonu funkce, nebo rovněž podle soukromého života, se podobně jako v předchozí otázce neliší u mužů a žen ani v různých věkových či vzdělanostních skupinách.